

morebitna osebna kaprica. Ena izmed jezikovnih strategij, s katero bi lahko govorec realiziral to/tako implicitno sporočilo, je tudi impersonalizacija:

(30) »Učenec v šoli in na šolskih izletih pač ne sme kaditi.«

Recimo, da učenci na razredni uri učitelja prepričujejo, da je povsem neumno, da jim na končnem izletu ne dovoli kaditi, ker to v vsakem primeru velja le v primerih, ko jih vidi. Ne glede na njegovo prepoved lahko učenci kadijo na skrivaj, glede na to, da povsem neovirano kadijo izven šole in da jim mogoče to dovolijo tudi starši, pa prepoved učitelja tako nima nobenega vpliva na njihovo zdravje. To so argumenti, s katerimi bi se lahko učitelj kot človek (in celo morebitni kadilec) povsem strinjal, pa vendar to ni tema, ki bi bila dogovorljiva med njim kot učiteljem in učenci. To vprašanje lahko učenci sprožijo prek svojega predstavnika na sestanku z ravnateljem. Nikakor pa o tem ne more odločati učitelj kot učitelj, v pripadajoči vlogi in s pripadajočimi pristojnostmi.

Podobna strategija izvzemanja osebne vpletenosti je tudi nominalizacija⁹:

(31) »Obtoževanja vredno je predvsem zamujanje.«

Gornji primer vsebuje dve dejanji, ki sta predstavljeni na način, ki eksplicitno ne omenja akterjev. Recimo, da je učenec obtožil učitelja, da je brezsrčen in pretirano strog, ker ni hotel opravičiti njegove zamude. Učitelj bi z gornjo izjavo lahko vzvratno obsodil učenčevo zamujanje, pri tem pa zamolčal identiteto tistega, ki obtožuje. S tem bi ne le zamolčal svoje neposredne vpletenosti, ampak v podporo odločitve navedel tudi splošno sprejemljivost dejanja, predstavil svojo odločitev kot instanco splošno veljavnega in sprejetega pravila. Na drugi strani ostaja tako hkrati neizpostavljen (neizrečen) tudi učenec v vlogi zamudnika, s čimer bi učitelj lahko (med vrsticami) sporočil tudi to, da je pri zavrnitvi opravičila učenec kot oseba povsem nepomemben. Zamujanje kot tako ni dovoljeno in je vredno obsodbe. Učiteljeva reakcija bi bila torej neosebna v obeh vidikih. S tako oblikovano

9 Na kratko in malce popreproščeno, nominalizacija je uporaba besede, ki ni samostalnik, na mestu samostalnika (z ali brez intervencije morfološke transformacije). Nominalizacija je igrala posebej pomembno analitično vlogo v kritični analizi diskurza (še posebej v delih N. Fairclougha), zlasti v povezavi z rabo pasiva in pasivizacije.